

К. В. Курандо

*аспірантка 4 року навчання, спеціальність «Право»,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Науковий керівник: д.ю.н., проф. Т. В. Степанова*

КЛАСИФІКАЦІЯ УЧАСНИКІВ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРОЦЕСУ

Для більш чіткого розуміння структуризації учасників процесу – іноземців відносно виду процесу необхідне здійснення класифікації поділу за визначеними критеріями для визначення місця, яке посідають учасники у судовому процесі, та для встановлення їхнього правового статусу через процесуальні права та обов'язки.

Класифікацію таких осіб доцільно провести за критерієм можливості іноземної особи бути певним учасником господарського процесу.

Учасники господарського процесу, які не можуть бути іноземцями: суддя, помічник судді, секретар судового засідання, розпорядник судового засідання, прокурор.

Учасники господарського процесу, які можуть бути іноземцями: сторони, треті особи, представники сторін, свідки, експерт, експерт з питань права, спеціаліст, перекладач.

Щодо першої групи класифікації, то така вимога щодо неможливості цих осіб бути іноземцями визначається відповідними законами України. Так, згідно з частиною третьою 3 статті 127 Конституції України на посаду судді може бути рекомендований кваліфікаційною комісією суддів громадянин України, не молодший за двадцять п'ять років, який має вищу юридичну освіту і стаж роботи в галузі права не менш як три роки, проживає в Україні не менш як десять років і володіє державною мовою [1]. Аналогічне положення міститься у статті 52 Закону України «Про судоустрій та статус суддів» [2].

Прокурор як учасник господарського судочинства також має свій особливий процесуальний статус, визначений статтею 121 Конституції України, згідно з якою на прокуратуру покладається представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених законом. Стаття 27 Закону України «Про прокуратуру», поміж іншого, визначає, що прокурором окружної прокуратури, обласної прокуратури, прокурором Офісу Генерального прокурора може бути призначений громадянин України.

Найбільш тісно із суддями працюють помічник судді, секретар судового засідання, судовий розпорядник. Саме вони забезпечують законні потреби суддів у здійсненні судочинства. Статус помічника судді визначається Законом України «Про судоустрій та статус суддів», Положенням про помічника судді, затвердженим Рішенням Ради суддів України від 18 травня 2018 р. № 21. Помічник судді – це працівник патронатної служби у суді, який забезпечує виконання суддею повноважень щодо здійснення правосуддя. Зазначається, що помічником судді може бути громадянин України, який має вищу юридичну освіту і вільно володіє державною мовою [3].

Секретар судового засідання є посадовою особою апарату суду. Його правовий статус визначається Конституцією України та законами України «Про судоустрій та статус суддів», «Про державну службу», процесуальними нормами господарського судочинства, Загальними правилами поведінки державного службовця та ін. З вказаного логічно витікає, що секретар судового засідання може бути лише громадянином України.

Правовий статус працівників служби (керівника служби, старшого судового розпорядника, судового розпорядника) визначається Законом України «Про державну службу» з урахуванням особливостей, визначених Законом України «Про судоустрій і статус суддів», а також Положенням про порядок створення та діяльності служби судових розпорядників від 20 липня 2017 року № 815 [4]. Виходячи з вищевказаного, розпорядником також має бути лише громадянин України.

Щодо другої групи класифікації учасників господарського судочинства, то вони можуть бути іноземними особами, що буде, з одного боку, додавати їм додаткових прав (наприклад, мати перекладача) чи обов'язків (наприклад, надати суду легалізований належним чином переклад документу у певних випадках). Але такі права та обов'язки не розширюють і не звужують правовий статус іноземних осіб у господарському судочинстві у порівнянні з громадянами України – учасниками господарського судочинства, а навпаки, а такому випадку виконується принцип рівності сторін у здійсненні судочинства.

Таким чином, іноземна особа як учасник господарського процесу – це особа, для якої громадянство України не визначено як обов'язковий чинник.

Список використаної літератури

1. Конституція України від 28.06.1996 р. зі зм. та доп.; станом на 20.03.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 20.03.2021).
2. Про судоустрій та статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення: 20.03.2021).
3. Положення про помічника судді : Рішення Ради суддів України від 18.05.2018 р. № 21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr021414-18> (дата звернення: 20.03.2021).
4. Про порядок створення та діяльності служби судових розпорядників: Положення, затверджене наказом Державної судової адміністрації України від 20.07.2017 р. № 815. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0815750-17#Text> (дата звернення: 20.03.2021).

А. В. Левенець

*к.ю.н., доцент кафедри конституційного права та правосуддя,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова*

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СУДДІВ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

Конституційний Суд України (далі – КСУ) є єдиним органом конституційної юрисдикції і, виконуючи функції забезпечення верховенства Конституції на всій території України, займає особливе місце в системі вищих органів державної влади. КСУ складається з 18 суддів, які призначаються/обираються до нього за квотним принципом: 6 від Президента України, 6 від Верховної Ради України та 6 від З’їзду суддів України. Квотний принцип та конкурсні засади призначення суддів до КСУ мають за мету забезпечити відсутність політизованості та високий професіоналізм цього органу. Проте останнім часом, а саме з жовтня 2020 року фактично КСУ став причиною конституційної кризи в Україні, а також своїм рішенням щодо скасування відповідальності за неправдиве декларування та позбавлення НАЗК можливості функціонування спричинив значні ризики для всієї антикорупційної